

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проходження
практики

«ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА В ОРГАНІЗАЦІЯХ
МЕГАПОЛІСА»

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія.
Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2024

Методичні рекомендації до проходження практики «Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі» / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ;уклад. : О. П. Нікітіна, А. М. Приходько. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 30 с.

Укладачі: доц. О. П. Нікітіна,
доц. А. М. Приходько

Рецензент

О. О. Резван, доктор педагогічних наук, професор Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою психології, педагогіки і мовної підготовки,
протокол № 6 від 19 січня 2024 року*

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Загальні положення.....	6
2 Мета, завдання і структура практики «Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса».....	7
3 Зміст практики «Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса».....	13
4 Організація та керівництво «Психодіагностичною практикою в організаціях мегаполіса».....	16
5 Вимоги до оформлення звіту з практики.....	24
Список рекомендованих джерел.....	27

ВСТУП

Будь-яка психологічна практика, як модель професійної діяльності психолога, відображає спектр дій, форм і методів роботи, що відповідають, з одного боку, запитам тієї або іншої галузі суспільної практики; а з іншого – знанням і умінням, обов'язкам і правам, а також можливостям фахівця-психолога.

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» для здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю 053 – Психологія, є важливою частиною професійної підготовки фахівця і, разом з іншими видами практик, є базовою для формування основних умінь та навичок майбутніх психологів. Цей вид практики є органічною частиною навчального процесу, сприяє закріпленню і конкретизації результатів теоретичного навчання і є ефективною формою оволодіння здобувачем вищої освіти компетенціями, необхідними для майбутньої професійної діяльності за спрямуванням «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі», а саме:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Обізнаність із предметною областю та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» здобувачів вищої освіти II курсу спеціальності 053 – Психологія є невіддільною складовою загальної підготовки фахівців-психологів і частиною навчального процесу у закладі вищої освіти.

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» є важливим етапом підготовки фахівців спеціальності та набуття досвіду самостійної

роботи. Психодіагностична практика зорієнтована на самостійне пізнання здобувачем вищої освіти психічних процесів і явищ особистості. Вона забезпечує зв'язок між теоретичною підготовкою майбутніх психологів та їх практичним професійним становленням щодо формування відповідних умінь. Саме тому проходження практики кожним студентом є обов'язковим етапом, як і вивчення теорії.

Практика організовується як відносно самостійне виконання здобувачами вищої освіти завдань, передбачених програмою практики, з наступним звітом і аналізом керівника. Це дає змогу здобувачам вищої освіти набути умінь психодіагностики, отримати зворотний зв'язок і, таким чином, сформувати психологічний світогляд, як частину індивідуального культурного досвіду. Означене дає змогу здобувачу вищої освіти, крім оцінки з боку керівників практики, самостійно визначити ступінь своєї підготовки до практичної діяльності та формує такі ПРН:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Сформулювати мету, завдання дослідження, оволодіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати вірогідність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму «Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» укладено відповідно до закону України «Про освіту», Положення про проведення практики здобувачів вищих навчальних закладів України, Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 – Психологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і навчального плану бакалавра спеціальності 053 – Психологія.

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» є обов'язковим освітнім компонентом.

Кількість кредитів ЄКТС – 2.

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» є початковим етапом у системі практичної підготовки майбутніх психологів і базується на фахових дисциплінах (рис. 1).

Практика базується на відомостях із таких дисциплін: «Психодіагностика», «Психологічний практикум із психодіагностики», «Вікова та педагогічна психологія», «Диференційна психологія», «Соціальна психологія та конфліктологія», «Організаційна психологія та HR-менеджмент», а також на навчальній практиці «Вступ до фаху».

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» сприяє скороченню терміну адаптації молодого спеціаліста після закінчення університету до сучасних умов діяльності за спрямуванням «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі», а її зміст визначається освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньо-професійною програмою.

Практика проводиться впродовж двох тижнів після вивчення основних дисциплін у межах навчального процесу у вільний від аудиторних занять час і дозволяє накопичувати досвід застосування прикладних психологічних знань, аналізу та інтерпретації психологічних явищ.

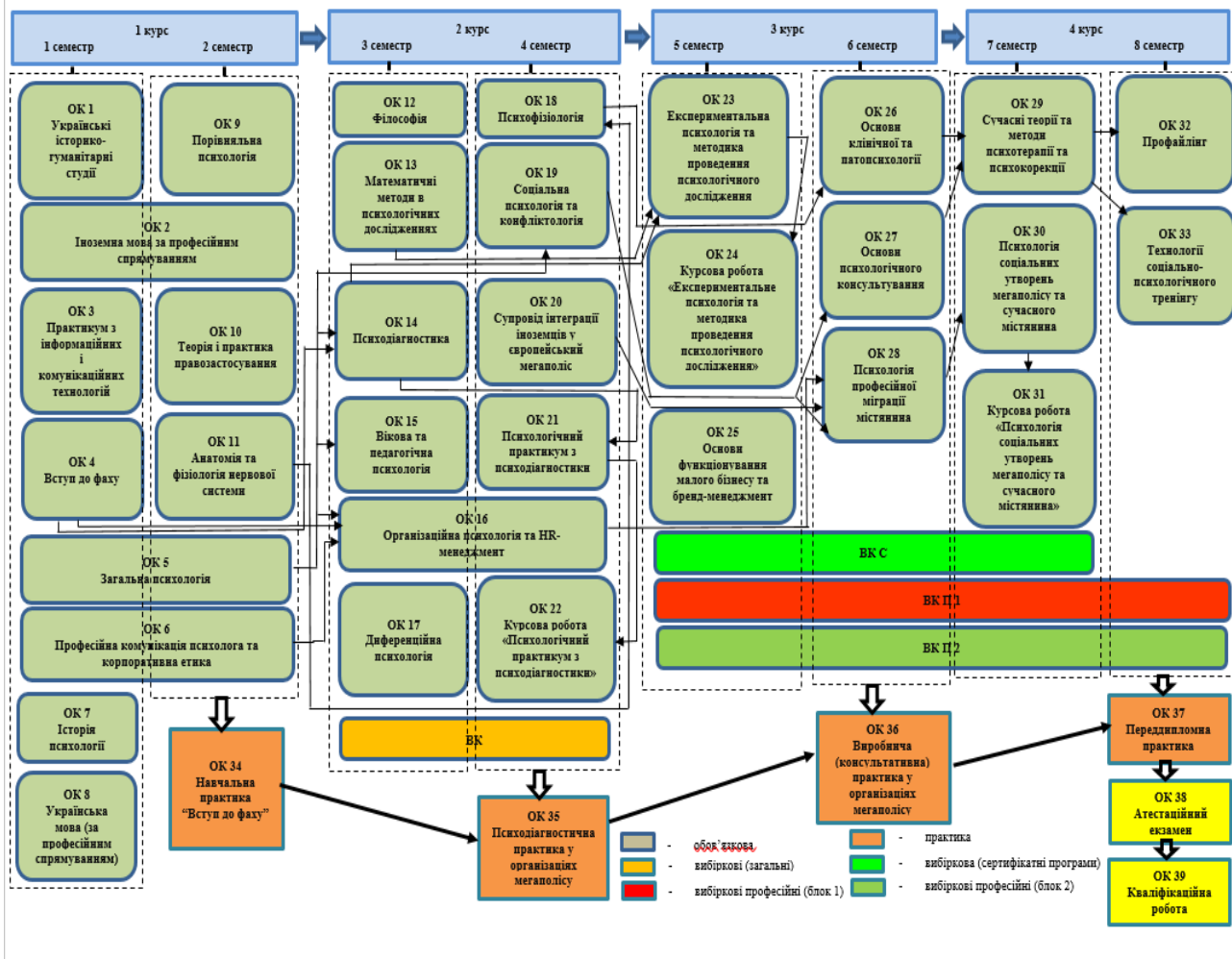

Рисунок 1 – Міждисциплінарні зв'язки

2 МЕТА, ЗАВДАННЯ І СТРУКТУРА ПРАКТИКИ «ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА В ОРГАНІЗАЦІЯХ МЕГАПОЛІСА»

Метою «Психодіагностичної практики в організаціях мегаполіса» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі» є детальне ознайомлення здобувачів вищої освіти із специфікою здійснення психодіагностичного виду діяльності психолога, поглиблення і закріплення теоретичних відомостей із загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін,

формування професійних умінь і навичок для реалізації психодіагностичної роботи, оволодіння формами організації та засобами здійснення психодіагностичного обстеження в умовах реальної взаємодії психолог – клієнт в організаціях та установах мегаполіса.

Мета психодіагностичної практики реалізується у таких завданнях:

- закріплення і практичне використання теоретичних знань із фахових дисциплін;
- формування професійної ідентифікації майбутніх психологів, їхнього професійного самоусвідомлення;
- поглиблення знань та формування практичних навичок щодо проведення психодіагностичного вивчення, підбору психодіагностичного інструментарію, аналізу та інтерпретації отриманих даних;
- складання висновку за результатами дослідження та рекомендацій щодо подальшої (психокорекційної, психоконсультативної, психопрофілактичної) роботи з обстежуваними;
- реалізація етичних принципів діяльності практичного психолога у процесі проходження практики.

Під час навчальної практики здобувач повинен опанувати систему вмінь і набути навичок щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обіймати після завершення навчання на бакалавріаті (табл. 1).

Таблиця 1 – Результати навчання

Програмний результат навчання	Методи навчання	Форми оцінювання	Результати навчання за практикою
1	2	3	4
ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення	Словесні, наочні, практичні	Усний контроль	ПРН5.1. Розпізнавати основні діагностичні підходи та методи розв’язання психодіагностичних завдань.

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
			<p>ПРН5.2. Визначати психометричні основи психодіагностики.</p> <p>ПРН5.3. Ідентифікувати основні стратегії та етапи конструювання психодіагностичної методики; процедури адаптації методик.</p> <p>ПРН5.4. Визначати особливості психодіагностики людей різних вікових груп</p>
<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань</p>	<p>Словесні, наочні, практичні</p>	<p>Усний контроль</p>	<p>ПРН2.1. Застосовувати теоретичні відомості в інтерпретації психологічних фактів при здійсненні психодіагностичного обстеження.</p> <p>ПРН 2.2. Розпізнавати психічні явища в складній, багатокомпонентній об'єктивній реальності, виокремлюючи актуальний психологічний факт із загального контексту подій, які відбуваються, та його психологічних детермінант, можливостей психодіагностичного вивчення психологічного факту, актуалізувати відповідні знання, висловувати гіпотези та приймати рішення щодо віднесення цього факту до певної групи явищ під час здійснення психодіагностичної роботи психолога в організаціях та установах мегаполіса</p>

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
<p>ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги</p>	<p>Словесні, наочні, практичні</p>	<p>Усний контроль</p>	<p>ПРН5.1. Розпізнавати основні діагностичні підходи та методи розв’язання психодіагностичних завдань. ПРН5.2. Визначати психометричні основи психодіагностики. ПРН5.3. Ідентифікувати основні стратегії та етапи конструювання психодіагностичної методики, процедури адаптації методик. ПРН5.4. Визначати особливості психодіагностики людей різних вікових груп</p>
<p>ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження</p>	<p>Словесні, наочні, практичні</p>	<p>Усний контроль</p>	<p>ПРН5.1. Переводити запит у психологічні терміни та визначати мету і завдання психодіагностичного вивчення. ПРН5.2. Підбирати психодіагностичний інструментарій відповідно до індивідуальних особливостей індивіда та цілей дослідження. ПРН5.3. Забезпечувати процесуальний характер психодіагностики в консультативному та корекційному процесах</p>

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4
ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати вірогідність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки	Словесні, наочні, практичні	Усний контроль	ПРН 7.1. Розпізнавати взаємозв'язок психодіагностичного моніторингу та прогнозування. ПРН 7.2. Здійснювати інтерпретацію результатів психодіагностичного обстеження та використовувати отримані результати в подальшій практичній роботі психолога в організаціях та установах мегаполіса

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1 Особливості психодіагностичної роботи практичного психолога.

Участь у настановчій конференції з практики. Ознайомлення з технікою безпеки. Формування індивідуального графіка проходження практики. Актуалізація знань та осмислення Положення про Психологічну службу системи освіти України, Положення про психологічну службу ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. Ознайомлення з планом роботи Психологічної служби ХНУМГ імені О. М. Бекетова. Ознайомлення зі специфікою психодіагностичної діяльності у межах Психологічної служби ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. Вивчення основних правил зберігання психодіагностичної інформації та переліку осіб і установ, що мають право доступу до цієї інформації. Вивчення спеціальної психологічної літератури щодо психодіагностики в системі вищої освіти, вікових особливостей психодіагностичної роботи з контингентом здобувачів вищої освіти. Складання і затвердження плану діагностичної роботи практиканта за наслідками

дослідження психологічної проблематики в установі та згідно із завданнями практики. Планування етапів вирішення тих психодіагностичних питань, в роботі над якими братиме участь психолог-практикант. Визначення контингенту здобувачів вищої освіти для психологічної діагностики.

Змістовий модуль 2 Діагностика міжособистісних стосунків у групі.

Участь у психодіагностичній діяльності психолога (у ролі асистента). Проведення психодіагностичного вивчення індивідуальних особливостей здобувача вищої освіти, що виявляються у сучасних умовах та впливають на його ставлення до інших (підготування інструментарію, оформлення протоколів, що ведуться під час проведення діагностики, обробка результатів, складання висновків за отриманими результатами, визначення рекомендацій). Проведення психодіагностичного вивчення міжособистісної взаємодії у сучасній студентській групі (підготовка інструментарію, оформлення протоколів, що ведуться під час проведення діагностики, обробка результатів, складання висновків за отриманими результатами, визначення рекомендацій).

Змістовний модуль 3 Аналіз результатів проходження психодіагностичної практики та оформлення звітної документації.

Оформлення звітної документації. Складання стислого самоаналізу за результатами практики.

На проходження «Психодіагностичної практики в організаціях мегаполіса» відводиться 60 годин (табл. 2, 3).

Таблиця 2 – Структура практики і розподіл часу (денна форма навчання)

Змістові модулі	Кількість годин		
	усього	на базі практики	самостійна робота
МОДУЛЬ 1	60	24	36
Змістовий модуль 1	15	8	7
Змістовий модуль 2	15	8	7
Змістовий модуль 3	15	8	7
Підсумковий семестровий контроль	15	–	15

Таблиця 3 – Структура практики і розподіл часу (заочна форма навчання)

Змістові модулі	Кількість годин		
	усього	на базі практики	самостійна робота
МОДУЛЬ 1	60	6	54
Змістовий модуль 1	15	2	13
Змістовий модуль 2	15	2	13
Змістовий модуль 3	15	2	13
Підсумковий семестровий контроль	15	–	15

З ЗМІСТ ПРАКТИКИ «ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА В ОРГАНІЗАЦІЯХ МЕГАПОЛІСА»

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» здійснюється здобувачем вищої освіти під керівництвом досвідченого фахівця-практика і має показати вміння здобувача вищої освіти організувати й планувати роботу, виявити рівень оволодіння ними основами теоретичних і практичних знань із засвоєних ним фахових дисциплін.

Предметом практики є аспекти психодіагностичної діяльності психолога.

Кожен студент отримує завдання, яке повинен вчасно та якісно виконати і оформити відповідно до вимог:

- 1) узгодити графік роботи практиканта на базі практики;
- 2) ознайомитися зі специфікою бази практики;
- 3) ознайомитися з планом роботи Психологічної служби ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та змістом діагностичної роботи;
- 4) вивчити спеціальну психологічну літературу щодо психодіагностики в системі вищої освіти, вікових особливостей психодіагностичної роботи з контингентом здобувачів вищої освіти;
- 5) вивчити основні правила зберігання психодіагностичної інформації і переліку осіб і установ, що мають право доступу до цієї інформації;
- 6) виявити актуальну психологічну проблематику в діяльності установи, відділу (база практики);

7) виокремити першочергові питання, щодо вирішення яких може бути корисною участь психолога-практиканта;

8) здійснити організаційно-методичну підготовку до виконання психодіагностичних завдань практики;

9) усю виконану психодіагностичну роботу необхідно описати в щоденнику практики за датами;

10) підготувати звіт.

У перший день здобувачі вищої освіти ознайомлюються з базою практики.

Упродовж наступних 1–2 днів здобувачі вищої освіти складають календарний план навчальної практики (табл. 4).

Таблиця 4 – Календарний план проходження практики (приклад)

Дата	Найменування робіт	Відмітки про виконання
1	2	3
1-й тиждень, 1-й день	Участь у настановчій конференції з практики. Ознайомлення з інструктажем із техніки безпеки. Знайомство з базою практики. Формування індивідуального графіка проходження практики	Виконано
1-й тиждень, 2-й день	Актуалізація знань та осмислення Положення про Психологічну службу системи освіти України, Положення про Психологічну службу ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. Ознайомлення з планом роботи Психологічної служби ХНУМГ ім. О. М. Бекетова	Виконано
1-й тиждень, 3-й день	Ознайомлення зі специфікою психодіагностичної діяльності у межах Психологічної служби ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. Вивчення основних правил зберігання психодіагностичної інформації та переліку осіб і установ, що мають право доступу до цієї інформації	Виконано

Продовження таблиці 4

1	2	3
1-й тиждень, 4-й день	Вивчення спеціальної психологічної літератури щодо психодіагностики в системі вищої освіти, вікових особливостей психодіагностичної роботи з контингентом здобувачів вищої освіти	Виконано
1-й тиждень, 5-й день	Складання і затвердження плану діагностичної роботи практиканта за наслідками дослідження психологічної проблематики установи, відділу та згідно із завданнями практики. Планування етапів вирішення тих психодіагностичних питань, у роботі над якими братиме участь психолог-практикант. Визначення контингенту здобувачів вищої освіти для психологічної діагностики	Виконано
1-й тиждень, 6-й день	Участь у психодіагностичній діяльності психолога (у ролі асистента)	Виконано
2-й тиждень, 1-й день	Ознайомлення з нормативною та звітною документацією психолога	Виконано
2-й тиждень, 2-й день	Проведення психодіагностичного вивчення індивідуальних особливостей здобувача вищої освіти, що виявляються в сучасних умовах та впливають на його ставлення до оточення (підготування інструментарію, оформлення протоколів, що ведуться під час проведення діагностики, оброблення результатів, складання висновків за отриманими результатами, визначення рекомендацій)	Виконано
2 тиждень 3 день		
2-й тиждень, 4-й день	Проведення психодіагностичного вивчення міжособистісної взаємодії у сучасній студентській групі (підготування інструментарію, оформлення протоколів, що ведуться під час проведення діагностики, оброблення результатів, складання висновків за отриманими результатами, визначення рекомендацій)	Виконано
2-й тиждень, 5-й день		
2-й тиждень, 6-й день	Самоаналіз проходження навчальної практики. Оформлення звіту	Виконано

Упродовж усієї практики здобувачі вищої освіти щодня ведуть щоденник, у якому занотовують результати спостережень, свої враження про роботу психолога; фіксують все, що вивчили самостійно, а також ту роботу, яку виконували протягом дня, і виходячи з цього планують роботу на наступний день. Щоденник практики – основний документ, який відображає всі види, зміст і результати психологічної діяльності здобувача вищої освіти за час проходження практики. Він стимулює здобувача вищої освіти до організованої і продуманої роботи, її обліку і аналізу. Роботу, що виконана під час практики, здобувачі вищої освіти стисло описують у щоденнику кожного дня.

Практикант повинен завжди мати щоденник при собі, обліковувати в ньому свою психологічну діяльність, пред'являти його на першу вимогу керівника практики і дирекції закладу, що є базою практики.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО «ПСИХОДІАГНОСТИЧНОЮ ПРАКТИКОЮ В ОРГАНІЗАЦІЯХ МЕГАПОЛІСА»

«Психодіагностична практика в організаціях мегаполіса» проводиться на базі практики, що забезпечує виконання ОПП «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 – Психологія.

На базі практики здобувачі вищої освіти мають можливість ознайомитися з основними принципами здійснення психодіагностичного напряму професійної діяльності психолога в організаціях та установах мегаполіса.

До практики допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно виконали навчальний план семестру.

На базі практики практикант має дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, виконувати відповідні розпорядження керівника. У випадку порушення дисципліни або внутрішнього розпорядку за представленням керівника практики здобувач вищої освіти відстороняється від подальшого проходження практики.

Організаційне керівництво «Психодіагностичною практикою у організаціях мегаполіса» на базі практики здійснюється кваліфікованими фахівцями.

Завідувач кафедри психології, педагогіки і мовної підготовки та відповідальний за організацію і проведення практики на кафедрі:

- здійснюють організаційне керівництво практикою здобувачів і контроль за її проведенням;

- організують практику здобувачів на кафедрі відповідно до положення про практику;

- призначають із числа досвідчених викладачів керівників практики здобувачів від кафедри;

- розподіляють здобувачів по місцях практики, готують і надають у директорат списки здобувачів і необхідну документацію щодо скерування здобувачів на практику;

- забезпечують здобувачів необхідною навчально-методичною документацією з питань практики;

- готують і проводять організаційні збори здобувачів перед початком практики;

- формують комісію з прийому і захисту звітів про практику, розробляють графік засідань і беруть участь у її роботі;

- після закінчення практики готують звіт про її підсумки і представляють його в навчальну частину університету;

- організують на кафедрі збереження звітів і щоденників здобувачів з практики.

Обов'язки керівника практики від кафедри:

- контроль перед початком практики підготовленості баз практики та проведення відповідних заходів до прибуття здобувачів-практикантів;

- забезпечення проведення організаційних заходів перед від'їздом здобувачів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки; видача здобувачам необхідних документів (скерування,

програми, щоденника, індивідуального завдання);

- роз'яснення програми практики та графіків її проходження;
- повідомлення здобувачам щодо порядку захисту звітів про практику, який затверджується кафедрою;
- забезпечення якісного проходження здобувачами практики, перевірка її чіткої відповідності навчальним планам і програмам;
- контроль виконання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку на базі практики;
- методичне керівництво роботою здобувачів із написання звітів про проходження практики, аналізу зібраних матеріалів;
- перевірка звітів і щоденників здобувачів після завершення практики, написання відгуку про їх роботу;
- участь у роботі комісії із захисту звітів про практику;
- подання завідувачу кафедри письмового звіту про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо вдосконалення практики здобувачів.

Проведення практики забезпечується такими документами:

- програма практики;
- повідомлення на підприємство (базу практики);
- щоденник практики;
- звіт про проходження здобувачем практики.

Керівник практики від підприємства:

- готує проєкт наказу щодо зарахування здобувачів на практику;
- організовує робочі місця здобувачам-практикантам та знайомить здобувачів з організацією роботи;
- проводить інструктаж з техніки безпеки;
- контролює дотримання здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку, трудової дисципліни та правил безпеки;
- складає графік проходження здобувачами практики.

Керівник практики від підприємства зобов'язаний:

- влаштувати здобувачів на робочі місця, забезпечити проведення інструктажу з техніки безпеки і охорони праці;
- провести бесіду про зміст та особливості діяльності психолога в організаціях та установах мегаполіса;
- сприяти дотриманню здобувачами графіка та виконання програми практики, консультувати здобувачів, залучати їх до виконання виробничих завдань;
- вживати необхідні виховні та адміністративні заходи щодо здобувачів, які порушують правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства, та повідомляти про це керівника від кафедри;
- ознайомитися зі звітами здобувачів та надати відгук у щоденнику про результати проходження практики і попередню оцінку.

Обов'язки здобувачів під час проходження практики

Під час проходження практики здобувачі зобов'язані:

- взяти участь в організаційних заходах перед початком практики, одержати необхідну документацію з проходження практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- погодити з керівником практики від підприємства графік виконання програми та чітко його дотримуватися;
- погодити з керівництвом підприємства (організації) місце практики, посади, які буде обіймати здобувач, під час її проходження;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;
- вивчити і чітко дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- регулярно спілкуватися з керівником практики від кафедри, виконувати його розпорядження та рекомендації;

– в повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і керівником практики від кафедри;

– вести щоденник встановленої форми, у якому занотовувати виконану роботу;

– не пізніше ніж за день до закінчення практики, одержати відгук – оцінку керівника практики від підприємства (організації);

– написати, оформити та захистити звіт із практики.

Тривалість робочого часу здобувачів під час проходження практики регламентується чинним законодавством України.

Перед початком практики здобувач має отримати:

– скерування на практику;

– програму практики, завдання, щоденник із практики.

Перед відбуттям на практику здобувач має пройти на кафедрі інструктаж із техніки безпеки і охорони праці. Після закінчення практики здобувач повинен подати на кафедру затверджену чинними положеннями звітну документацію (щоденник із практики; звіт про проходження практики).

Здобувачі-практиканти повинні:

– систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день роботи;

– підготувати та надати на кафедру відповідну звітність (зокрема звіт про проходження практики та щоденник із практики, підписаний керівником практики від підприємства та завірений печаткою підприємства).

Здобувач, який не виконав програму з практики, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, скеровується на практику повторно, під час канікул, або відраховується з університету.

На здобувачів-практикантів, які порушують правила внутрішнього розпорядку та виробничої дисципліни, керівниками баз практики можуть накладатися стягнення, про що повідомляють ректорові університету. Ректор вирішує питання подальшого проходження практики та перебування здобувача в університеті.

Методи контролю та порядок оцінювання результатів навчання

Поточний контроль керівником від бази практики складається:

- із проведення контролю відвідування бази практики;
- проведення контролю виконання поточних завдань;
- систематичної перевірки ведення щоденника практики.

Поточний контроль із боку керівника практики від університету передбачає:

- проведення зустрічей із здобувачами освіти (один раз на тиждень) з метою перевірки якості виконання визначених завдань та контролю первинного заповнення щоденників практики;

- систематичне спілкування із керівником від бази практики, під час якого здійснювати збір інформації про відвідування бази практики здобувачами вищої освіти та виконання ними поставлених завдань;

- періодичний контроль складання звіту з практики.

Підсумковий контроль діяльності здобувачів вищої освіти під час навчальної практики здійснюється керівником практики від університету на підставі:

- відгуку керівника від бази практики про роботу здобувача вищої освіти, про його особисті та професійні якості та оцінку діяльності під час проходження практики;

- аналізу повноти та якості виконання звіту здобувача вищої освіти, складеного за результатами виконання завдань під час проходження практики;

- доповіді здобувача вищої освіти під час захисту звіту та роботи, яка виконана під час проходження навчальної практики.

Оцінювання проводиться за накопичувальною системою у чотири етапи: три змістові модулі та підсумковий контроль у формі диференційного заліку.

Оцінка за змістовий модуль є сумою набраних студентом балів за поточну роботу (табл.5).

Таблиця 5 – Структура навчальної дисципліни і розподіл балів

Змістові модулі	Максимальна кількість балів
МОДУЛЬ 1	100
Змістовий модуль 1	20
Змістовий модуль 2	20
Змістовий модуль 3	20
Підсумковий семестровий контроль	40

Оцінювання результатів проходження практики проводиться за такими показниками:

1. Спостереження за діяльністю здобувачів під час проходження практики.

2. Усне індивідуальне опитування під час проходження практики згідно зі змістовними модулями.

3. Індивідуальний захист звіту з практики.

Результатом проходження практики є розроблення та оформлення звіту з практики та складання диференційованого заліку. Розподіл балів, які отримують здобувачі, наведений у таблиці 6.

Таблиця 6 – Види завдань, засоби контролю і максимальна кількість балів

Види завдань та засоби контролю	Розподіл балів
1	2
Змістовий модуль 1	20
Завдання 1. Ознайомлення з планом роботи Психологічної служби ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та змістом діагностичної роботи (письмовий аналіз у робочих зошитах під час практики / додатках до щоденника практики)	5
Завдання 2. Вивчення спеціальної психологічної літератури щодо психодіагностики в системі вищої освіти, вікових особливостей психодіагностичної роботи з контингентом здобувачів вищої освіти (письмовий аналіз у робочих зошитах під час практики / додатках до щоденника практики)	5

Продовження таблиці 6

1	2
Завдання 3. Визначення актуальної психологічної проблематики в діяльності установи, відділу (база практики) та згідно із завданнями практики розроблення плану діагностичної роботи, визначення етапів вирішення визначених психодіагностичних питань, у роботі над якими братиме участь психолог-практикант (складений та затверджений план діагностичної роботи психолога-практиканта з визначеним переліком етапів роботи)	10
Змістовий модуль 2	20
Завдання 4. Участь у психодіагностичній діяльності психолога (у ролі асистента), (підготування інструментарію, рефлексивний аналіз реалізації психодіагностичного обстеження у робочих зошитах під час практики / додатках до щоденника практики)	4
Завдання 5. Психодіагностика індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, що виявляються в сучасних умовах та впливають на його ставлення до оточення (протокол, висновки, рекомендації, зафіксовані у робочих записах під час практики / додатках до щоденника практики)	8
Завдання 6. Психодіагностика міжособистісної взаємодії у сучасній студентській групі (протокол, висновки, рекомендації, зафіксовані у робочих зошитах під час практики / додатках до щоденника практики)	8
Змістовий модуль 3	20
Завдання 7. Самоаналіз проходження практики (оформлення щоденника практики). Укладання звіту практики відповідно до вимог з урахуванням загальних тенденцій за підсумками психодіагностичних вивчень	20
Підсумковий контроль – диференційований залік	40
Презентація результатів проходження навчальної практики	10
Усний захист звіту про проходження навчальної практики	30
ВСЬОГО ЗА МОДУЛЕМ	100

Загалом, якісно виконаний і захищений на відмінно звіт із практики максимально оцінюється 100-ма балами (табл. 7).

Таблиця 7 – Шкала оцінювання

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	Рівень компетентності	Чотирибальна/двобальна шкала	
		екзамен	залік
90–100	високий	відмінно	зараховано
82–89	достатній	добре	
74–81			
64–73	середній	задовільно	
60–63			
35–59	низький	незадовільно	не зараховано

5 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання програми практики у письмовій формі.

Головним документом звітності є щоденник практики, який містить такі розділи:

1. Розпорядження про практику.
2. Календарний графік проходження практики.
4. Відгук і оцінка роботи здобувача під час практики.
5. Висновок керівника практики від університету про роботу здобувача.

У звіті з практики відображаються результати вивчення програмних питань, висновки та рекомендації, копії документів і рішень. Розмір текстової частини звіту – до 60 сторінок. Звіт із практики повинен відповідати програмі практики. Звіт оформлюється протягом періоду проходження практики і виконується в електронному вигляді, за необхідності роздруковується на папері

формату А4 (210 мм × 297 мм). Поля: ліворуч – 30 мм, праворуч – 10 мм, зверху – 15 мм, знизу – 20 мм. Під час написання звіту шляхом комп'ютерного набору використовується 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman, кегль – 14 пт. Текст пишуть на одній стороні аркуша. До тексту звіту додаються відповідні додатки (посадові обов'язки, штатний розклад, графіки, таблиці, бланки документів тощо).

Додатки оформлюються як продовження звіту на наступних сторінках. Кожен додаток починається з нової сторінки. У правому верхньому кутку розміщується слово «Додаток». Додатки нумеруються, посиланням на них подаються в основному тексті звіту.

Звіт потрібно готувати протягом усього періоду практики. Оформлення звітних документів входить до часу проходження практики.

За структурою звіт повинен мати:

- титульний аркуш;
- щоденник проходження практики;
- характеристика від керівника бази практики із його підписом, затверджена печаткою;
- програмні завдання практики;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Звіт про практику здобувач захищає (із диференційованою оцінкою) в останні дні її проходження. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та в індивідуальний навчальний план здобувача.

У звіті має бути подана інформація про базу практики (повна офіційна назва, юридична і фактична адреса, прізвище, ім'я, по батькові керівника установи, де проходила практика), здійснено опис результатів ознайомлення з психодіагностичною діяльністю психолога за місцем проходження практики, зі структурою та традиціями, особливостями бази практики; визначено мету практики, її основні завдання.

У основній частині здобувач вищої освіти має відобразити зміст виконаних завдань.

Висновки мають містити: самоаналіз практиканта, його оцінку успішності проходження практики із зазначенням конкретних результатів (засвоєні методики, форми роботи, отримані навички професійного спілкування тощо), а також:

- 1) власні висновки щодо виконання завдань та досягнення мети практики;
- 2) рефлексія щодо проходження практики;
- 3) оцінка перспектив подальшого проходження практики та пропозиції щодо вдосконалення організації, проведення подальших практик.

Орієнтовна схема звіту психолога-практиканта

Орієнтовні питання, які варто обґрунтувати й проаналізувати у звіті:

1. Виконання плану практики (відхилення від плану, чому, що зроблено понад план?).
2. Які заходи було відвідано чи надано допомогу для їх проведення?
3. Які дослідницькі методи використано психологом для вивчення контингенту?
4. Які складнощі виникали під час організації та проведення досліджень?
5. Яка індивідуально-психологічна допомога надавалась?
6. На що була спрямована діяльність психолога? Чи досягнуто було мети?
7. Яка практична допомога надавалась закладу за період практики (виготовлення наочності, роздаткового матеріалу тощо)?
8. Яку допомогу надано практиканту з боку адміністрації закладу, його фахівців?
9. Загальні висновки про виконану роботу: які знання здобуто, поглиблено, якими вміннями та навичками оволодів студент за період практики?
10. Пропозиції, побажання з удосконалення психологічної практики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Баклицька О. П. Психодіагностика. Психологічний практикум : [навч. посіб.] / О. П. Баклицька, І. О. Баклицький, Р. І. Сірко, В. І. Слободяник. – Львів : СПОЛОМ, 2015. – 464 с. : іл., табл.
2. Галян І. М. Психодіагностика [навч. посіб.] / І. М. Галян. – Київ : Академвидав, 2009. – 464 с.
3. Долинська Л. В. Геронтопсихологія / Л. В. Долинська, Л. М. Співак. – Київ : Каравела, 2014. – 244 с.
4. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. – 106 с.
5. Католик Г. Психодіагностика у презентаціях, таблицях, схемах : навч.-метод. посіб. / Г. Католик, В. Багрій. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. – 301 с.
6. Луценко О. Л. Практичні роботи з психодіагностики : [навч.-метод. посіб.] / О. Л. Луценко. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 68 с.
7. Мазяр О. В. Основи психометрики : методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія / О. В. Мазяр, В. В. Фещук. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2022. – 110 с.
8. Методичні рекомендації з курсу «Психодіагностика» / [уклад. Т. М. Майстренко]. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 38 с.
9. Психодіагностика: курс лекцій з дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 Психологія / уклад. І. О. Корнієнко, О. Ю. Воронова. – Мукачево : МДУ, 2019. – 41 с.
10. Психологія професійної діагностики та професійного консультування : практич. посіб. / О. М. Ігнатівич, Г. П. Татаурова-Осика,

А. М. Шевенко ; за ред. О. М. Ігнатович. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. – 225 с.

11. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики : [навч. посіб.] / Л. Г. Терлецька. – Київ : Главник, 2006. – 144 с. (Серія «Психологічний інструментарій»).

12. Чала Ю. М. Психодіагностика : [навч. посіб.] / Ю. М. Чала, А. М. Шахрайчук. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – 246 с.

Додаткові

13. Всеукраїнська психодіагностична асоціація (ВПА) [Електрон. ресурс] : сайт. – Електрон. текст. дані. – Оновлюється постійно. – Режим доступу : <https://vpa.org.ua/about/info/>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

14. Колтунович Т. А. Етичний кодекс психолога : [навч.-метод. посіб.] / Т. А. Колтунович. – Чернівці : Рута, 2007. – 232 с.

15. Керівництво Міжнародної тестової комісії з використання тестів. – Режим доступу: <https://vpa.org.ua/pub/files/1d2ab21cdb4c827d.pdf>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

16. Керівництво Міжнародної тестової комісії з контролю якості підрахунку балів, аналізу результатів та інформування про них. – Режим доступу : <https://vpa.org.ua/pub/files/d8f99072e8b811d6.pdf>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

17. Керівництво Міжнародної тестової комісії з перекладу та адаптації тестів: друга редакція [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://vpa.org.ua/pub/files/d22862d51dd0bb36.pdf>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

18. Керівництво Міжнародної тестової комісії з практичного використання переглянутих тестів, роботи із застарілими версіями та видалення тестових матеріалів [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим

доступу: <https://vpa.org.ua/pub/files/fddab60e4d34d4bc.pdf>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

19. Керівництво Міжнародної тестової комісії з проведення комп'ютерних та інтернет-тестувань [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://vpa.org.ua/pub/files/f950b479ea5162bc.pdf>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

20. Френсіс Гальтон – видатний англійський психолог та вчений-енциклопедист / П. Т. Петрюк, О. П. Іваничук, О. П. Петрюк, Л. І. Бондаренко // Психічне здоров'я. – 2015. – Вип. 3. – С. 71–78.

21. Правила використання тестів та інших інструментів оцінки в дослідницьких цілях [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://vpa.org.ua/pub/files/3ced533e6d70d5ad.pdf>, вільний (дата звернення: 10.01.2024). – Назва з екрана.

22. Щербакова І. М. Психодіагностика професійного самовизначення особистості : [навч.-метод. посіб.] / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 324 с.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації
до проходження
практики

**«ПСИХОДІАГНОСТИЧНА ПРАКТИКА У ОРГАНІЗАЦІЯХ
МЕГАПОЛІСА»**

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія.
Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»)*

Укладачі: **НІКІТІНА** Оксана Петрівна,
ПРИХОДЬКО Альона Михайлівна

Відповідальний за випуск *О. О. Жигло*
Редактор *О. А. Норик*
Комп'ютерне верстання *О. П. Нікітіна*

План 2024, поз. 379М

Підп. до друку 12.03.2024. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 1,8.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.